

ȘCOLA POPORALĂ

organu pedag.-didacticu alu reuniunei invetatoriloru rom. gr. cat. din gürulu Gherlei.

Apare odată în săptămână, joia.

<i>Prețulu de abonamintu:</i>	<i>Editoru și proprietariu</i>	<i>Prețulu inserțiunilugă:</i>
Pe 1 anu 3 fl. = 6 cor.	COMITETULU CENTR.	seriă garmond, 1 dată 8 cr.
Pe 1/2 anu 1 fl. 50 cr. = 3 cor.		și de hă care publicațiune
<i>Pentru străinătate:</i>	— 254 —	30 cr. timbră.
Pe anu 10 fr. — 1/2 anu 5 fr.	<i>Redactoru răspunțătoriu</i>	Scrisorile suntu de a se adresa
Scrisori nefrancate nu se primescu, manuscrisele nu se retramitu.	ILARIU BOROȘ.	la redacțiune, er abonamintele la comitetulu centralu în Gherla (Szamosújvár).

Importanța interpunțiuniloru în cetire.

Nu se pôte indestulu recomenda dară, că trebuindu a pune pondu deja în trepta întâia pe cetitululă la înțelesu, trebuie să punemū pondu totodată și pe observațiunea semnelorū de interpunțiune, căci cetirea la înțelesu fără observarea interpunțiunilorū nici că se pôte cugeta.

La trepta a doua de cetire, carea este însuși cetitulū logicu seū la înțelesu, nici la unū casu nu se pôte trec cu vederea însămnătatea interpunțiunilorū, căci scopulū ne este, ca cetindū se înțelegemū și cetindū se fimū înțeleși. Așadară este forțe necesariū că interpunțiunile, — a cărorū însămnătate le-amū esplicatū pruncilorū încă în gradulū întâi și încatū a fostū cu puțință amū și pretinsū se le observeze — în gradulū alū doilea de cetire se lē luāmū în samă cu totă stricteța. Sē-i chiarificāmū pre prunci unde numai ni se dă ocașiune, că fiecare semnū 'și are rolulū seū, ca așa instrucțiunile din trecutū pentru cetirea corectă se se îndeplinescā cu perfecțiunea pruncilorū întru acēsta. De sēne se înțelege, că aici bunulū esemplu alū invetatoriulū pôte se facā mai multū. Inzadarū va esplica cu cuvinte orī câtū de alese, că d. e. unde este comă (,) acolo vō-

BIBL. UNIV. CLUJ-SIEU

Nr. 3890 -1945

cea trebuie puțină înălțată, încercările aceste toate vor fi zădarnice, ci însuși trebuie să arete prin cetirea sa modul că prin ce și cum se face destul observațiunei acestui semn. Dacă elevul va fi instruat pre calea acesta în cetirea logică, atunci învățătorul a bună sama va ajunge la rezultat.

Să nu uite învățătorul aici nici de cea împregiurare, că nu e destul numai a ajunge cu pruncii până acolo, ca acestia să înțelegă cea ce cetesc, ci trebuie să cetască așa, ca să-i înțelegă și ascultătorii. Dară cum se va poté întempla acesta, dacă nu se observă interpunțiunile? Dacă d. e. cetindă cutareva o bucată de lectură chiar cu prompteța recerută și va intrerumpe în modă arbitrariu propusēțiunea acolo, unde nu este nici unū semn, sau va lega două sau mai multe propusēțiuni de-olaltă fără de a reflecta la semnele întrecădetorie, sau dacă le va confunda aceste, observândă bună-ora în locul comei punctate semnul întrebătoriu, în locul acestuia cel de esclamățiune etc. atunci la sfērșitū va trebui să se constateze, că nici elū nici ascultătorii nu sunt în curatū cu cuprinsulū acelei lecture. Și acesta în școlă se întemplă forte de multe ori. In pruncii școlari de comunū aflăm pofta și nisuința de a plăcē învățătorului și chiar pentru cea de unū zelū falsū interpretatū, se încercă a dobēndi acesta plăcere prin ostentarea istețimii lorū în cutareva disciplină școlară. Forte desū se poté observa acesta tocmai la cetire. Școlariulū voindū să-și arete desteritatea, ceteșce cu mare răpeđiune și — cum se întemplă atunci mai totdeauna, nu reflectăză nici la semnele nici la înțelesū, despre ce se poté convinge învățătorul, dacă poftesce dela elū ca să deie samă despre cele cetite, pentru cea e de lipsă a fi cu multă băgare de semă la acesta, nu cumva acestū zelū se fiă în detrimentul progresului.

Toate erorile, ce provinū aici, mai multū bunulū esemplu alū institutorilor poté așa dară să le dirégă. Acesta și de altmintrinea trēbue să premērgă cu acestū esemplū avēndū a face adese-ori înaintea lecțiunei de cetitū re-

tirea de modelu, cându adeca trêbue sê cetescă conformu tuturorô condițiuniloru, cari potu se alcătuescă o cetire bună. Acêsta însê nu-’lû scuteșce pre învățatoriû dela obligațiunea de a corege și sub durata lecturêi pre învățacei acolo, unde s’ar’ pretinde.

Cu respectu la cetirea estetică (frumôsă) astădi totu bărbatulû, care din vocațiune sê ocupă cu instrucțiunea elementară, este convinsu și esperiența ne învăță, că pentru acestu gradû (alû 3-lea) de cetire nu este cu svatû a încărcă pruncii cu regule teoretice. Directivă sê dă aici prin cătirea de modelu a învățatoriului, cu acelû adausu, că acuma trêbue sê se pună mare pondû, ca prunculû sê fiă în stare în decursulû cetirei a-și urma și sêmțemintele sale cu privire la accentuarea mai multu ori mai puçinû gravă a acelorû espresioni din lectură, cari conțenu idei vrednice de o pronunçiare mai multu sau mai puçinû espresivă.

Fîind-că în acêsta tréptă de cetire putemu sê așceptămû dela pruncu mai multu decâtu până acuma, putemu totuodată sê pretindemû, — și acêsta o și facemû — ca sê se nisuescă a-și perfecționa cetirea până într’acolo, ca acea din ce în ce totu mai tare sê sêmene cu cetirea nôstră de modelu, și de orăce cetirea nôstră de modelu încâ numai atunci va pote fi atare, dacă observămû cu totă rîgorositatea semnele de interpunçiune, prin urmare și pruncii numai atunci voru sê cetescă frumosu, dacă aceste interpunçiuni nu le voru perde din vedere, respective observarea interpunçiuniloru sê va face cu oreși-care accentuațiune. Sê ne îngrigimû însê nu cumva acomodațiunea eleviloru întru cetirea de modelu sê degenereze în afectare, căci nimicû nu pôte sê fiă mai respingătoriû într’o predare verbală decâtu chiarû acêsta eróre. Bunulû sêmțu alû învățatoriului însê va sci afla calea corespunđetorie pentru coregerea cu blândeță a aceste greșele.

Altă recerintă principală pentru cetirea frumôsă este: dedarea eleviloru întru urmarea sêmțului propriu sub decursulû cetirei.

Omul, cându 'și dă espresiune sêmțemintelorū sale prin graiū viu, este mișcatū totūodatā de aceste sêmțeminte a accentua în pronunțiare unele cuvinte sau espresiuni pentru a se potē distinge părțile ponderōse de cele mai puçinū ponderōse. Totū atunci trēbue sē fiā unele locuri, unde are de a observa d. e. o micā pausā, forma întrebātōriā etc. Aceste locuri corespundū semnelorū de interpuncțiune în scrisū. Acēsta trēbue sē-o urmārimū și atunci, cândū instruāmū pre elevii noștri în cetirea frumōsā. Sē-lū abilitāmū pre pruncū până la acea perfecțiune, ca potēndu-sē întipui în loculū aceluia, care a scrisū respectiva lecturā sē se stērnescā în dēnsulū — încātū va fi cu potință — acelea sêmțeminte, cari l'au caracterizatū pre auctorū, cândū și-a scrisū piesa. Și precum auctorulū pentru de a arēta adevēratulū sensū alū tecștului descrisū folosesce anumite semne, ca și prunci se-lū potē descoperi și sē potē fi pētrunși de acesta, trēbue sē-i facemū a observa acelea semne așa, ca îndatā ce au ajunsu la vre-unū semnū de interpuncțiune, sē fiā în stare fără ceā mai micā hesitațiune a-și modula vocea așa, ca din acesta sē aparā numai decātū că este pētrunsū de sêmțemēntulū auctorului, și astfelū fiindū pētrunsū sē fiā capace a escita aceleași simțeminte și în ascultători.

Arū mai resta să vorbimū despre insēmnatatea interpuncțiunilorū cu respectū la gradulū alū 4-lea de cetire, adecā la ce titulū clasicū, însă fiindū că din cele premise importanța, ce o au interpuncțiunile și în acēsta trēptā, este aparentā, iarā de altā parte neavēndū nici o rolā în instituțiunea elementarā ci numai în școlēle mai înalte, ar fi neobiectivā discutarea ei în cadrulū acestei fōie destinate pentru cultivareā didacticei poporale.

În urma celorū espusē amū ajunsū la rezultatulū, că în instituțiunea cetirei interpuncțiunile au valōre esențialā.

În fiā-care gradu de cetire după firea și scopulū acestuia 'și au importanța lorū șpetialā, așa încātū ne bāgāndū în samā însemnatatea caracteristicā a acestora amū frustra tōte tendințele ducātōrie la ajungerea scopului, care

este: a înțelege și a fi înțeles, a fi pătruns și a pătrunde pe ascultători. Până când din contră dacă purcedem aici cu totă conștiința, ne-am asigurată ajungerea scopului prefipt prin acest ramu de instituțiune, ba ne-am asigurată în mare parte și scopul întregi instituțiunii referitoric la limba maternă. Și dacă odată am pornit pre acesta cale înaintându neconținut la ținta prescrișă, atunci prin manua-reca limbei materne sântem în stare, ca prin ajutoriul unei făclii luminătoare a conduce instructiunea băieților până la aceea perfecțiune, care se recere a o ajunge în decursul anilor prescriși de lege pentru școlile poporale. Consequința unei astfelu de instructiuni va fi, că din pruncii școlari se voru desvolta bărbați cărturari trezi, și încâtu prin instructiunea limbei materne și în șpecialu a cetitului nu este iertatū nici nu se va pute negliga cultivarea spiri-tuală vomu dobēndi din băieți oameni de caracterū și cu frica lui Domneđeu, cea ce ne este scopul supremū. În modulū acesta și vede învățatoriul resplătite ostenecele sale, prin acesta ne vedemū noi ca toți a fi escontentate nenumēratele sudori, ce ne picură de pre frunte în agrulū instructiunei poporului nostru.

(+).

PREPARAREA ÎNVĂȚĂTORILORŪ.

Astăzi nu mai încape nici o îndoială, că punctul de gravitațiune a școlii normale (preparandiale) trebuie să fiă școla de aplicățiune sau practica școlară. Cunoșcințele subiective ale învățatoriului, dacă nu se precepe, ca dēsele să pună în lucrare potrivită sufletul elevilor nu îi potū fi de mare folosū în școlă. Nu câtū șcic, ci cum șcic învățatoriul se învețe pe copii este capulū lucrului. Iar acesta măestria, nu și-o pōte apropria mai bine fiitoriul dascalū, decâtū în tēmpulū când, percurgēndū teoria, i-se arată și practica învățamētului în școlă primariă prin dascalii sei. De aci

necesitatea, ca cu orî ce școlă preparandială să fiă în legătură o bună școlă primară, care în întreaga sa organizațiune să fiă *modelul* pentru școlile pentru cari să prepară dascălii. — Noi practica școlară la școlă noastră normală cu ajutoriul autorității, amî întocmit'o și o sêvêrșimî în modulî următorî: Normaliștii din anulî de pre urmă, petrecû 4 ore la dîi în școlă de aplicațiune. Aci sîntû obligați a ștudia individualitatea a câte unû elevû din tôte punctele de vedere: fisicû, intelectualû, moralû, religiosû, socialû. Apoi observațiile relative a le coordona în ștudiî sistematice de psihologiă aplicată. Alte lucrări privescû directû învățămîntulû și educațiunea practică. În scopulî acesta normaliștii — parte asistă sau ospiteză în clasele primarie (după ordinea stabilită la începutulî anulî), parte facû lecțiunî de faptû. Lecțiunile sîntû de două feluri: *ordinarie* făcute sub supraveghierea ordinariului clasei și în prezența colegilorû sîi din grupulû sêu și lecțiunî de *probă*, făcute în prezența directorului și a tuturorî institutoriilor și normaliștilorû. Tôte lecțiile aceste, ca și ospitările sîntû trecute în caiete speciale revêdute, îndreptate și aprobate de directorû. Apoi lecțiile sîntû tôte urmate de critici relative publice, în care scopû se ținû Joia și Sâmbăta dela 4—6 ore conferințe didactice, la care iau parte, sub conducerea directorului, toți institutoriî și toți normaliștii. Aceste conferințe sîntû *curtea cu jurafî*, unde propunetoriî și ospitanți, directorû și profesori, îșî au cuvîntulû lorû. Vomû comunica de altădată modulû de procedere în aceste conferințe. Astăzi Vê împărtășescû *schîța*, după care se facû studiile de psihologiă aplicată.

a) Numele și etatea școlariului.

b) Caracterulû și poziția socială a părinților. Relațiunile familiare normaliștii le ștudiază — chiar în familia elevului, pre care o viziteză celû puçinû de 2 orî.

c) Din punctû de vedere alû *desvolării fizice*: Este sănêtosû școlariulû? Ce constituțiune organică are? În ce față este? Ce defecte are în organismû? Din ce cauzê provinû defectele? Ce bóle a avutû? Ce urmări au defectele și bólele? Cum se potû înlătura acestea?

d) Sub rêportulû *desvolării sufletecșî*: 1) Desvoltarea intelectuală: La ce gradû au ajunsû forțele sale intelectuale: Este bunû, orî rêu observatoriû? impresionabilû, orî nu? Ce memoriă?

imaginația? Ageră, cu duh, inteligentă? mărginită ori timpită? Ce interes și ce progres face în învățatură? Ce dicțiune clară, precisă, ori confuză și în ce măsură are? 2) Sub raportul moral și social: Ce conduită are în și afară de școală? Cum să arate la jocurile și jucările sale față cu sene și față cu lucrările sale? Place-i ordinea? Este bun la inimă? milos, generos? este blând, slab ori crud? rău, invidios, răsbunător? Este cumpătat, violent, arțăgos, împăciitor? vesel sau posomorit? nepăsător, ambițios? desertor? — E fricos, îndrăzneț, curajos? Este darnic ori sgârcit? modest, serios, om de cuvânt, ori mincinos, înșelător? Care-i dispoziția generală a inimii școlariului? 3) Sub raportul religios: Ce conduită are școlariul sub orele de lecție la religie? Ce spirit de contemplație la biserică? în fața unei icone sfinte? la preumblări, în libera natură.

c) În rezumat: În ce direcțiune se manifestă formarea caracterului moral al școlariului? Potrivit cu acesta cum să se continue ori modifice educațiunea lui în școală ori în familie ca să devină un creștin adevărat, un părinte duios de fericirea familiei un cetățean harnic, care să și cunoască și eșereze și îndeplinească în mod conștient, drepturile și datoriile sale. —

În modul acesta studiind și care preparand 3—4 școlari în cursul anului al 4-lea este înțeles să și repetească și întregască cunoștințele sale antropologice și mai ales psihologice, încât atunci când va fi învățător să poată cu cele dintâi 6—8 săptămâni să cunoască individualitatea tuturor școlariilor săi. Fără de această cunoștință învățătorul nu va fi nici odată, ce trebuie să fie și *educătorul* adevărat, dar nu va fi nici învățător adevărat. Psihologia copilului este și trebuie să fie călăuză învățătorului: «Este convingerea mea dice celebrul pedagog Herbart, că o mare parte a imenselor greșeli pedagogice provine din necunoșterea psihologiei. Până nu vom posedea știința aceasta, nu vom fi în stare chiar nici despre o singură oră de învățământ, să ne putem da seamă cu siguranță, întru cât am procedat bine și întru cât am greșit?» — iar pedagogul Lindner: «Cele mai mari păcate pedagogice se derivă din necunoșterea psihologiei.»

Închei deci cu sfatul, că psihologia pedagogică să fie *breviarul* învățătorului românesc.

În aceste vederi va urma în numărul viitor un studiu de psihologie aplicată.

MUSCA.

(Lețiune practică. Convorbiri intuitive cu elevii din anul I. și II. de școală.)

I.

Planul lecțiunei.

1. Introducerea. 2. Tractarea: numele, mărimea, corpul și părțile sale, viața. 3. Legarea celor învățate de cele învățate mai înainte. 4. Resumarea, 5. Aplicarea lecțiunei.

II.

Esecutarea lecțiunei.

1. Pruncilor, în priviți la ferestră. Ce veți pre tabla ferestrei? (o muscă.) Numai o muscă se află în școlă? Ce fac ele aici? Pentru ce se află atâtea mușce în școlă? (Pentru stărmăturile de pâine de pre sub bănci.) Ce mănăcă mușcele? Unde se mai află mușce multe? (Acasă în culină, în cămară, în grașd.) Așadară pretutindenea să află mușce.

Să bucură maică-ta dacă are multe mușce în casă? Pentru-ce nu se bucură? (Îi mănăcă paretii, ferestrele.) Ce face ea să nu le aibă în casă? (Le alungă afară cu ștergariul, le prinde cu sita udată, și întuneacă chilia cu frunzări, le omoră cu hârtia sugătoare inveninată, le prinde cu sticla de prinsu mușce, le turteșce cu porlogul de ucisă mușce. Pruncii au să răspundă liberă conformă cunoscințelor lor de acasă.)

Pruncilor fiți cu luare aminte, astăzi veți învăța despre muscă.

2. Eți aici vă arătă ceva! (Le arată o muscă prinsă de elu.) Ce este acésta? Câtă este de lungă (1 cm.) Câtă de lată? ($\frac{1}{2}$ cm.) Mare e doră musca? Acum să privim la părțile corpului ei. Ce este partea acésta? (Capul.) Cum se numeșce partea acésta? (Peptul.) Da partea acésta? (Pânțee.) Așadară ce are musca? (Musca are cap, piept și pânțee.) Cor. Să privim acum mai de-aprăpe capul ei! Ce are musca la cap? (Ochii.) Da încă ce mai are aici la gură? (Le arată trompa sau sugătorea.) Pruncilor musca n'are gură ca noi, ea și suge mănăcarea cu ajutoriul acestui firuț, pentru ce acésta se numeșce sugătore. Ce este dară acésta?

(Sugătore.) Ce are dară musca la capū? (Ochī, sugătore.) Corū. Să privimū acum la pieptulū ei. Ce are musca aici de desubtulū pieptului? (P'ciōre.) Câte piciōre are musca? (6) Da, de-asupra de două laturī ce are? (Aripī.) Câte aripī are musca? (4.) Asemenea suntū ele de mari? Când e linișce auđi musca sburāndū? Cum face ea atunci? Pruncilorū musca birāșce, pentru-cā aripile aceste mici i-se frēcā de celea mari, de unde se nasce acelū sunetū când sbōrā celū numimū birāiturā. Cum suntū aripele ei? Poți vedē prin elū? Așadarā cum suntū aripele ei? (Strāvēđeciōsē.) Pruncilorū voi ați vēđutū mușcele āmblandū pe tabla ferestrii, pe pārete și plafondulū cāsei. Cađut'au ele de pe ferēstrā sau pārete? Pentru ce? Voi încă nu sciți, etā vē voiū spune eu pentru ce. Tāpile dela piciōrele mușcelorū asudā o umeđelā lipiciōsā cāndū ele umblā, cu ajutoriulū aceleia sē ținū ele de ferēstrii, pārete, planfondū de nu cađū. (Repețire.) Ce are dară musca la pieptū? (Aripī și piciōre.) Corū. Prunci cei rei chinuescū mușcele, rumpēndu-le aripile și piciōrele, ce nu-i frumosū, cel bunī dacā voiesei ale ucide le ucidū numai decātū.

Cum se sporescū mușcele? Voi acesta încă nu o sciți, fiți cu luare aminte numai, vi o voiū spune eu. Mușcele sē sporescū din ouē. Din ce sē sporescū mușcele? Ouēle lorū suntū fōrte mici, și le așeđā în gunoiū, în crepăturile podelelorū, în carne, în cașū, în brānzā și altfelū de māncāri. Unde și așeđā musca ouēle? Dacā afarā i caldū în câteva ȓile ouēle sē clocescū de sēne. Din ele esū apoi nesce vermuleți mici ce se numescū larve. Ce esū din ouēle de muscā? Cum se numescū vermuleții aceștia? Larvele stricā māncarea în care s'au clocitū. Preste câteva ȓile larva pre sēne sē inchide într'o cāsuliā întogma ca vermele de mētasā. Vēđut'ați voi cum sē inchidū vermiū de mētasā? Și preste câteva ȓile dingogōșā acēsta larvā iesā afarā ca muscā, care apoi ērā ouē multe, ce se clocescū iarāși. Pentru aceea, pruncilorū, musca e fōrte spornicā (Repețirea celorū propusē.) Avemū și iērna mușce? Pentru ce nu avemū? (Frigulū le amorțeșce și le omōrā.) Are musca osē.) Pruncilorū, așa vi sē npare ca și cāndū părțile corpului la muscā ar fi tăietc prin neșce crestăturī eurmezīșe, pentru acea ȓicemū cā musca e insectā. Ce e musca? (Musca e insectā.) Corū.

3. Cē felū de insecte mai cunoșci pre lângā casā? (Paiāngenulū, ȓințariulū, albina, vermele de mētasā, purecele, fluturulū

etc.) Cu ce se nutrește albina? Cu ce vermele de mătăsa? În ce sémână musca cu vermele de mătăsa? În ce să deosebeșce? Ce folosă ne aducă albinele? Dară vermiul de mătăsa? Și mușcele? Așa e ele ne facă mai multă stricățiune și supărare. Maicele vóstre se supără pe ele pentru-că le mănjescă păreții, fereștrile și le strică mán cările, iar noi ne supărămú pe ele pentru-că ni se bagă in mán care și bėtură și orf cātú le hișaimú mereu vinú de se punú pe capulú sau obrazulú nostru. Pentru acea đicemú că-sú neobrasnice? Despre prunculú care se amestecă in tóte vorbele și lucrurile încă đicemú că e neobrasnicú. Voi nu fiți neobrasnici ca musca.

Pasėrile se nutrescú cu insecte. Dumneđeu așa a rėnduitú ca ele să iubescă insectele. Pentru acea pasėrile ne suntú folositóriė. Insectele ne suntú stricătióse, pentru-că strică frunzele și fructele arborilorú. Nu stricați dară cuiburile de pasėri.

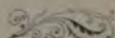
4. Ce e musca? Musca e insectă. Carí suntú părțile corpului ei? Părțile corpului ei suntú: capulú, pieptulú și páncecele (Și așa prin întrebări se reasuméză următóarele propusėtiunii!) La capú are ochi și sugătóre, la pieptú 6 picióre și 4 aripi. Aripile i suntú străvėđėtióse. N'are ósė. Musca e insectă stricătiósă. I placú locurile necurate. primăvéra esė din óue. E forțe spornică. Iérna nu suntú mușce. Pasėrile se nutrescú cu insecte.

5. Ce stricățiune ne facú mușcele? Cu ce le stirpescú? Care e mijloculú mai bunú de ale stirpi? (Ale prinde cu uieđa de prinsú mușce.) Ce insecte mai tráiescú prelángă casă? Care'sú folositóre dintre ele? Care stricăcióse? Ce face paińgenulú cu musca? Ce facú paserile cu insectele? Cándú 'sú dăunóse pasėrile stirpindú insectele (Dacă stirpescú cele folositóre)

Acum voi desėmna o sticlă de prinsú mușce pe tablă, desėmnați-o și voi pe táblițele vóstre.

Nota: La tractarea corpului mușcii i póte fi de mare folosú docentelui sticla mărítóre dacă șcóla are atare sticlă. In elaboratú nu s'a pusú numele școlarilorú la întrebări, nici rėspunsulú întregú, dar se subințelege, docentele are să provóce pe nume școlariulú alesú spre a rėspunde, și rėspunsulú lui să fiă întregú, adecă repėtindú părțile de frunte ale întrebărei.

F. Hodoreanú.

LECTIUNE DE PROBĂ

(Dăna) la școala de aplicațiune clasa I-a, Secția A, în București, la 12 Martie 1893.)

Înmulțirea aplicată la Nr. 15.

- A) PLANULŪ.
- I. *Introducerea* } Repetire } a) orală
 } Anunțiere. } b) scrisă
- II. *Tractare* } a) operațiuni intuitive.
 } b) teme practice.
 } c) abstracțiuni.
 } d) scriere.
- III. *Resumatū.*
- IV. *Generalisare.*
- V. *Deprinderi.*
- VI. *Teme. — Semnalare.*

B) DESFĂȘURAREA LECȚIUNEI.

Se face rugățiunea și cercetarea lecțiunii.

I. a) Să numere dela 1 înainte cu 3, N! N! — Dela 15 îndereptū cu 3! Cu 5 înainte! — Cu 5 înapoi! Câtū face 15—6? 15—7?; 15—8? etc. Câte sēptēmāni facū 15 zile? — Ascultați! — Unū olteanū (preocupetū) vīnde deodată 7 kgr. de porumbū; altā datā vīnde cu 2×4 mai multe kgr.; câte kgr. a vëndutū elū mai pe urmā? — Ce am spusū eu? — Gāndiți-vē cu toți și imi spuneți cātū face? — Cātū ai aflatū, N! N! — Cine ține cu N? — Cine a aflatū altū-feliū? — Cum ai socotitū N! N? — Câte kgr. a vëndutū darā în urmā? — Vīno și aratā socotēla acēsta la mașinā (de calculū)! — Cātū face 3×4 ? 4×3 ? $5 \times 2 + 5$? $2 \times 6 + ? = 15$.

Veți scōte tǎblițele la comandā, fārā sgomotū! — 1. — 2. — 3. — Ceteșce socotēla dintāi ce ați avutū pentru ađi, N! — Se scrie la tablā R! — Se face corigiarea la tablā și la sfērșitulū fiā-cārui esercițiu corigiatū, copiil' lū citescū în corū. — Tǎblițele în bancā! 1. 2. 3.

b) Sā fiți cu luare aminte cāci ađi o sā vē invēțū alte socotele.

II. a) Priviți cu toți ce facū eu! — Tragū 10 bile pe sirma āntāiā la mașina de calculatū și 5 pe a dōua. — În tēmpū ce eu tragū bilele copiil' numērā în corū. — Ce am făcutū eu N? — Câte bile am trāsū pe sirma āntāiā? — Câte pe a dōua? — Cātū

face $10+5$? — De câte ori 15 bile ați numărat? — Câtă face 1 ori 15 bile? N! N! — Repetare. — Coru.

Asemenea facă și cu bețișore. — Numărați! — (dau unul câte unul bețișorele dintr'o mână în cealaltă.) — De câte ori 15 bețe am în mână? — Și câtă face 1 ori 15 bețe? Repetare. — Coru.

b) Ascultați! — Unu tată cumpără haine pentru unu copilă alu său și dă 15 lei, de câte ori câte 15 lei a dată elu pe haine? — Ce am spusă N? — Gândiți-vă cu toți! Câtă face 1 ori 15 lei? — Cine a aflată? — Câtă a dată pe haine? — De câte ori 15 lei a dată? — Și câtă face așadară 1 dată ori 15 lei? — Repetare. — Coru.

c) Câtă amă găsită că face 1 dată ori 15 bile? — Dară 1 dată ori 15 bețe? — Și odată ori 15 lei? — Câtă va face dară 1×15 ? — Repetare. — Coru.

d) Acăsta o veți serie. — Scăteți tăblițele! — Ce veți serie N? — Ce veți serie întâi? — Ce apoi? — Ce după 15?

$$1 \times 15 = 15.$$

Cetiți cu toți ce ați scrisă? — Coru. — Tăblițele în bancă! 1, 2, 3.

Pausă. — Cântare. — **Game** cu numere. — Hop, hop, hop etc. — Mișcări gimnastice. Câtă face 1×15 ? — a) Priviți la mine! Numărați cu toți! — Odată ori o bilă, de două ori o bilă, de trei ori o bilă etc. — Câte sunt? — De câte ori câte o bilă ați numărat? — Câtă face de 15 ori câte o bilă? — Repetare. — Coru.

b) Asemenea cu bețe. — (Dau câte 1 bețu la 15 școlari). — În timpulă acesta ceialaltă numără în coru odată ori unu bețu etc. — Să facă atenți școlari ca fiăcare cei ce au câte 1 bățu să-lu țină ridicat în sus. — (În scopulă acesta li se înlătură ocașiunea de a se juca cu bețele.) — La câți școlari am dată eu bețe? — Câte câte bețe am dată eu la fiă-care școlariu? — De câte ori câte unu bețu am dată? — Și câtă face 15 ori câte unu bățu? — Repetare. — Coru.

Luați sēma! — Unu muncitoriū la țēră i se plăteșce câte 1 leu pe ȃi, câtă va căștiga elu în 15 ȃile?

Ce am spusă N? — Câtă ai găsită? — Cine a aflată altu-feliū? — Cum ai socotitū N? — Câtă face dară de 15 ori câte 1 leu? — Coru. ▼

c) Câtă ați spus că face de 15 ori câte o bilă? — Dară de 15 ori câte 1 bătă? — De 15 ori câte 1 leu? Câtă va face dar de 15 ori 1? Repetare. — Coru.

d) Scoteți tăblițele? 1. 2. 3. Ce vom scrie? etc. Să face ca mai sus.

$$15 \times 1 = 15.$$

Cetiți ce am scris acum. — Coru (după tăblițe.)

III. Ce ați învățat ați la socotela? — Ce socotelă anume? Cetiți ce e scris pe tablă! N! N! — Câtă face 1×15 ? — De 15×1 ? etc.

IV. Ce semn au socotele acestea? — Cum mai dicem în loc de semnul ori? — Cum se numesc socotele ce au semnul înmulțirii? — Vă gândiți și-mi spuneți socotelă de înmulțire, dintre cele ce ați învățat până acuma? — N! N!

V. Cum ați spus, că se numesc socotelele ce ați învățat ați? — Câtă face de $2 \times 5 + 5$? Vin'o N și arată acesta la mașină! Un copil e de 5 ani, frate-său e de 3 ori mai mare, câți ani are acesta din urmă? Pentru ce? — Vin'o și scrie acesta la tablă! Câtă face de $2 \times 3 + 6$?

VI. Scoteți tăblițele! 1. 2. 3. Propunătorul dictează și scrie pe tablă și în același timp copiii scriu pe tăblițe. —

$$3 + 3 + 3 + 3 = 15; 5 + 5 = 15; 15 \times 1 = 15; 1 \times 2 = 15.$$

Ceteșce pe tăblița ta N! N! — socotela I-a, a II-a etc. — Țineți minte! — Pentru lecțiunea viitoare să faceți socotelele ce v'am dat și să știți bine ce ați învățat ați?

Ce veți face pentru lecțiunea viitoare la socotela?

Ce ați învățat astăzi așadar?

Sculare. — Rugățiunea cântată. — Eșire în ordine.

Const. Gh. Mihailescu,

elev normalist în Clasa IV-a Școala Normală de Institut.

Din statistica instrucțiunii publice în patria noastră.

(Urmare.)

După înfîrarea acestor date trecîndu reportul la fundul regn. de pensiune și de ajutorare a învățătorilor arată că în acest fund, înființat prin art. de lege XXXII din 1875 și organizat prin art. XLIII din 1891 ca membri platitori au intrat

în anul :	1875	1891
a) posturi de învățători și de crescători	14.268	20.651
b) învățători și crescători	8537	17.272
averea fundamentală a fundului a fost :		
în anul :	1875	1891
	489.379	8.884.900 fl.

sau împărțit din acest fund

la anul	1875	1891
ca învățători pensiunați	—	994
» » ajutamați	—	10
veduve ajutate	—	1579
orfani	—	2048
cu escontentare finală	—	15
spesele și erogatele fundului au fost la an.	1875	1891
	3441 fl.	378.705 fl.

Cu aceste date se termină partea I. statistică despre instrucțiunea în școlile populare; în partea a II. urmază starea învățămîntului în școlile la anul 1890/1. Aci vorbindu în cap. I. despre pruncii obligați și în fapt ambulatori la școlă în general pag. 1. arată rezultatele ajunse la conscrierea pruncilor de școlă în urma dispunșunilor făcute începîndu dela ordinașunea minister. din 2 Sept. 1876 nr. 20. 311 ex până la 1890, la cari însu nu ne oprim pentru îngușșimea spaciului — atingîndu numai atata că din tabela proporșională pusă după comitate pre baza conscrierei poporului din 1880—90 apare cumea cel mai mic număr proporșional luatu după *mî* de locuitori se află în comitatul Bistrița-Năsăud și Carașu-Severin, unde pre 1000 locuitori cadu 183, era cel mai mare număr proporș. e în comit. Cianadului, unde pre 1000 locuitori cadu 229 prunci obligați de școlă. În celealalte comitate vaccileză între acești doi termini. Ca mai specialu atingem aci comitatele de pre teritoriul diecesei de Gherla și anume :

Comitatul Solnocu-Dobăca și Coloșu	197	} la 1000 de locuitori
» Selașiu și Săthmaru	194	
» Marmașiei	205	
» Murășu-Turda și Ușocia	199	

(Va urma.)

Bibliografiã.

În curundă va eși de sub tipariã »*Tipicul preoțesc*» de reverendissimul domn Titu Budu vicariul Maramureșului. Acestu opă va tracta despre modul cum sunt de a se servi funcțiunile sacre, cum are de a se îmbrăca, ce are de cetit, de cântat și de făcut preotul. În specialu voru fi descrise agendele preotului la înseratul micu și mare, litiã, mânecare, proscmediã și s. liturgiã, la pãrastasu, îngropãțiunã ș. a.

Prețul opului speditu franco 55 cr. Atragemu atențiunea m. on. dñi directori școlari la acestu opă, care este chematã a impli o lacunã în sfera literaturii bisericesci.

Totu dela acestu auctoru se mai potu procura urmãtoarele opuri:

Îndreptariu practicã pentru pãstoru sufletești 2.50

Cuvântãri funebrele și iertãțiunã cu prețulu rãdusã la —.65

*Catehesã pentru prunci școlari din școalele elementare
poporale* 1.—

*Statutele reuniunii învãțătorilor rom. gr. cat. din Ma-
ramurãșu* —.12

Ritualu pentru prunci școlari din școale elem. poporale —.20

Istoria episcopilor rãmãni și a vicarilor din Maramurãșu —.30

Comandele sunt de a se face la adresa reverendissimului domn Titu Budu vicariu în Falu-Sugatag p. u. Akna-Sugatag comitatul Maramurãșu.

Diverse.

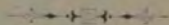
Cursul supletoriu de pomãritu ținut în Clușu-Mãnașturu, — despre care luasem și noi notiã în numãrul trecut — în zilele acestea s'a sfirșit. La acestu curs — precum suntem informati — dintre învãțătorii romãni au luat parte domni urmãtori: *Nicolau Albani* din Sãmbetenã (comit. Fãgãrașului), *Georgiu Popu* din Mãgura, *Vasile Rebreanu* din Maieru și *Carol Pașca* din Zãicanã.

Punerea în cursu a banilor celor noi. Precum este știut guvernul financiaru — atãtu cel austriac, cãtu și cel maghiaru — a început deja a pune în cursu banii cei noi. Banii de unu și doi fileri ajunserã în circulațiune începẽdu din 1-a Aprilu, și acum

se facă pașii de lipsă pentru retragerea monetelor de 4 cr. În 1-a Maiu voru veni în circulațiune banii de nickel și argintu, adecă cei decăte 10, 20 fileri și 1 coronă, cea ce cu atât mai vartosu este de lipsă, deorăce monetele de 2 și $\frac{1}{4}$ floreni în înțelesul legi se voru scote din circulațiune. Cu punerea în cursu a banilor de nickel voru eși din usu banii prezenți de argintu. Numai mai târziu se va stători terminul pentru schimbulu monetelor de 20 cr. — (P—i H—p)

Peregrinătorii români în 3 Aprilu a. c. au fostu primiți în audiență de cătră Sântul Părinte Leonu XIII. Cu acestă ocaziune Români au prezentat Sântiei Sale ca donu două tapete de manufactură națională și o sumă ca obolul Sântului Petru. Atât primirea, câtu și cuvintele ce le-a adresat Sümülu Pontifice Românilor au fostu pline de iubire și bunăvoință părintescă. (*Vera Roma*.)

În Blașiū la 16 Aprilu s'a ținut în sala de gimnastică o sêrată musicală în favorul internatului de băiete de acolo. Programa a fostu variată conțenendū următorele piese: 1. «Dorule o dorule», corū mixtū de I. Mureșanū. 2. Declamațiune 3. Vięta țigănescă», corū mixtū cu soluri de Schuman. 4. «Cântecū de fericire», valsū, solo-sopranū de I. Mureșianū. 5. a) «Baba și Moșnegulū», de Musicescu, b) Puișorulū de I. Mureșianū, coruri mixte. 6. «La Traviatta», de Ascher. 7. «Năluca», bäladă romănescă, corū mixtū cu soluri de I. Mureșanū.

Posta redacțiunei.

M. O. D. Mih. Făg. protop. Pentru cei 11 abonenși primiți și incluși în catalogul nostru în semnū de mulțămilū veși primū alū 12-lea esemplariū gratuitū. Contămū la bunăvoința D-Vostrē și pentru venitoriū.

D-rului Elef. in B. V'am primirū epistolă plină de dragoste, sū nu Vē uitați de noi nici în venitoriū. N'am putē publica ceva dela D-Vostră în numărulū proximū ?

D-lui I. V. in N.-Adonū. Amū primirū abonamentulū D-tale însă fiindū prețul abonametului întregū 3 fl. Vē rugămū alū întregi sau la unū jumătate sau la unū întregū anū.

Cu literele tip. dicesane de Gherla.